

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

П'ЯТА СЕКЦІЯ

СПРАВА «МУХІН ПРОТИ УКРАЇНИ»

(Заява № 39404/02)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

19 жовтня 2006 року

Це рішення набуває статусу остаточного відповідно до умов, визначених у п. 2 статті 44 Конвенції. Воно може підлягати редакційним виправленням.

У справі «Мухін проти України»

Європейський суд з прав людини (п'ята секція), що засідав палатою у складі:

п. П. Лоренцен (P. Lorenzen), *Голова*,

п. К. Юнгвірт (K. Jungwiert),

п. В. Буткевич (V. Butkevych),

пані М. Цаца-Ніколовська (M. TsatsaNikolovska),

п. Дж. Боррего Боррего (J. Borrego Borrego),

пані Р. Ягер (R. Jaeger),

п. М. Віллігер (M. Villiger), *судді*,

та пані К. Вестердік (C. Westerdiek), *Секретар секції*,

після обговорення у нарадчій кімнаті 25 вересня 2006 року,

виносить таке рішення, що було прийнято того ж дня:

ПРОЦЕДУРА

1. Справу порушено на підставі заяви (№ 39404/02) проти України, яку громадянин цієї держави, пан Євген Вікторович Мухін (далі — заявник), подав до Суду 1 жовтня 2002 року відповідно до статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція).

2. Уряд України (далі — Уряд) представлений його уповноваженими — пані Валерією Лутковською та паном Юрієм Зайцевим (з Міністерства юстиції України).

3. 7 вересня 2005 року Суд вирішив направити на комунікацію Уряду скаргу заявника щодо тривалості провадження. Відповідно до положень пункту 3 статті 29 Конвенції Суд вирішив розглядати питання щодо прийнятності та суті заяви одночасно.

4. 1 квітня 2006 року заява була передана на розгляд до нещодавно створеної п'ятої секції (пункт 5 статті 25 та пункт 1 статті 52 Регламенту Суду).

ЩОДО ФАКТІВ

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

5. Заявник народився у 1946 році та проживає в м. Горлівці.

А. Щодо першого провадження

6. У травні 1998 року заявник звернувся до суду з позовною заявою до приватної особи про усунення перешкод у користуванні земельною ділянкою (зокрема, він подав до суду скаргу про те, що відповідач перемістила спільну межу, на якій вона побудувала огорожу).

7. 16 листопада 1998 року суд першої інстанції Центрально-Міського району м. Горлівки (далі — суд першої інстанції) постановив провести експертизу, яка була завершена 22 березня 1999 року.

8. Рішенням від 7 червня 1999 року суд першої інстанції ухвалив рішення на користь заявника. Відповідач оскаржила це рішення.

9. Ухвалою від 26 липня 1999 року суд Донецької області скасував вищезазначене рішення, зокрема, на підставі того, що судом першої інстанції не було попередньо встановлено, чи володіли сторони спору документами на право власності або на право користування зазначеною ділянкою. Справу було повернуто до суду першої інстанції на новий розгляд.

10. Рішенням суду першої інстанції від 23 вересня 1999 року позов заявника залишено без розгляду у зв'язку з тим, що сторони не дотримались встановленого попереднього врегулювання спору до судового розгляду. Заявник оскаржив це судове рішення.

11. Ухвалою від 15 листопада 1999 року суд Донецької області скасував це рішення, зокрема, на тій підставі, що статтею 124 Конституції України передбачено, що юрисдикція судів поширюється на всі спори, пов'язані з захистом прав та обов'язків громадян, і, отже, припинення розгляду справи на зазначеній вище підставі було необґрунтоване. Таким чином, справу було направлено на новий розгляд до суду першої інстанції.

12. 7 квітня 2000 року рішенням суду першої інстанції у задоволенні вимог заявника відмовлено. Заявник оскаржив це судове рішення.

13. Рішенням від 22 травня 2000 року суд Донецької області скасував зазначене вище судове рішення на тій підставі, що суд, відмовивши заявнику у задоволенні позову, не врахував всіх обставин справи, права та обов'язки сторін та неправильно застосував закон. Крім того, він повернув справу до суду першої інстанції на новий розгляд.

14. З п'яти судових засідань, призначених між 6 липня 2000 року та 22 листопада 2000 року, чотири було перенесено у зв'язку з неявкою сторін. Пізніше з десяти судових засідань, призначених між 15 грудня 2000 року та 9 серпня 2001 року, три було перенесено за вимогою заявника, який, зокрема, захотів викликати свідка та експерта, а два судові засідання було перенесено у зв'язку з неявкою відповідача.

15. Рішенням від 10 серпня 2001 року суд першої інстанції відмовив заявнику у задоволенні позову. Заявник оскаржив це судове рішення.

16. Ухвалою від 29 листопада 2001 року Апеляційний суд Донецької області скасував попереднє рішення на тій підставі, що суд першої інстанції виніс

рішення щодо розміру земельної ділянки заявника в той час, коли початковий спір стосувався порушення відповідачем спільної межі. Справу знову було направлено на новий розгляд до суду першої інстанції.

17. Судове засідання, призначене судом першої інстанції на 10 січня 2002 року, було перенесено на вимогу заявника. З десяти судових засідань, призначених між 30 січня 2002 року та 16 жовтня 2002 року, чотири було перенесено у зв'язку з хворобою то судді, то відповідача.

18. 1 листопада 2002 року суд першої інстанції за вимогою заявника призначив технічну експертизу, яка була завершена 25 лютого 2003 року.

19. Судовим рішенням від 26 серпня 2003 року суд першої інстанції відхилив позовні вимоги заявника. Останній подав апеляційну скаргу.

20. Ухвалою від 24 листопада 2003 року Апеляційний суд Донецької області відхилив апеляційну скаргу заявника і залишив попереднє рішення без змін. Заявник подав касаційну скаргу.

21. Ухвалою від 25 жовтня 2005 року, яка була оголошена заявнику 9 листопада 2005 року, Верховний Суд України відхилив касаційну скаргу, не виявивши жодного випадку неправильного застосування внутрішнього законодавства в оскаржуваних судових рішеннях.

В. Щодо другого провадження

22. У 2004 році заявник звернувся до суду першої інстанції зі скаргою проти В. на удари і поранення, що призвели до легких тілесних ушкоджень. У жовтні 2004 року скарга була відхилена у зв'язку з неналежним оформленням.

23. У червні 2005 року заявник повторно подав свою скаргу.

24. З листа Колегії суддів Донецького обласного суду від 13 лютого 2006 року випливає, що розгляд зазначеної скарги неодноразово призупинявся, зокрема, у зв'язку з передачею справи іншому судді, неявкою В., хворобою судді, уповноваженого розглядати зазначену справу.

25. На даний час провадження у даній справі триває.

С. Щодо третього провадження

26. 13 листопада 2005 року державна виконавча служба Центрально-Міського району м. Горлівки на підставі виконавчого листа від 15 лютого 2005 року відкрила виконавче провадження щодо стягнення з фізичної особи за рішенням суду про виплату певної суми на користь заявника.

27. Листом від 20 лютого 2006 року державна виконавча служба повідомила заявника про те, що було встановлено, що боржник не володіє ніяким майном, яке могло б підлягати арешту.

ЩОДО ПРАВА

I. ЩОДО СТВЕРДЖУВАНОВОГО ПОРУШЕННЯ ПУНКТУ 1 СТАТТІ 6 КОНВЕНЦІЇ

28. Заявник стверджує, що тривалість судового провадження порушує принцип «розумного строку», передбаченого пунктом 1 статті 6 Конвенції, який зазначає:

«Кожен має право на (...) розгляд його справи упродовж розумного строку (...) судом, встановленим законом, який вирішить (...) спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру (...)».

29. Уряд заперечує цю тезу.

A. Щодо прийнятності

30. Уряд стверджує, що заявник не вичерпав усі засоби захисту на національному рівні, оскільки він міг оскаржувати дії, які затягували судовий процес, в інстанціях, що застосовували такі дії.

31. Заявник стверджує, що в даному випадку такі оскарження були неефективними.

32. Суд констатує, що Уряд не зміг довести, чи міг заявник отримати відновлення порушеного права шляхом подання скарг до тих самих органів, які були відповідальні за затримки в процесі та якою мірою.

33. Таким чином, Суд вважає, що заявник не був зобов'язаний вичерпати засоби, зазначені Урядом.

34. Суд констатує, що ця скарга не може бути визнана явно необґрунтованою у значенні пункту 3 статті 35 Конвенції. Крім того, Суд зауважує, що ним не було встановлено жодної іншої причини визнати заяву непринятною.

B. Щодо суті

35. Період, що стосується справи, розпочався в травні 1998 року і завершився 9 листопада 2005 року, в день офіційного оголошення заявнику рішення Верховного Суду України. Отже, він тривав сім років і шість місяців.

36. Уряд наголошує на складності справи та вважає, що тривалість судової процедури пояснюється складністю визначення фактичних обставин справи. Він також підкреслює, що в ході провадження не було тривалих періодів бездіяльності судових органів, і вважає, що заявник сприяв збільшенню тривалості судового провадження, а саме вимогами відкласти розгляд справи, зокрема з метою викликати свідків або експертів, вимогами надати додаткові документи і т. ін.

37. Заявник заперечує тезу Уряду.

38. Суд нагадує, що розумний характер тривалості процедури оцінюється відповідно до обставин справи та враховуючи критерії, визнані його прецедентною практикою, зокрема беручи до уваги складність справи, поведінку заявника та компетентних органів, а також значення спору для зацікавлених осіб (див., серед багатьох інших, «Фрідлендер проти Франції» [GC], № 30979/96, п. 43, CEDH 2000-VII).

39. Суд погоджується з аргументами Уряду, відповідно до яких справа ускладнювалась її технічним характером. Однак ця складність не могла б обґрунтувати тривалість судового провадження. Крім того, Суд зауважує, що, якщо певні затримки і відбулися з вини заявника, то вони не є значними: його вимоги відкласти розгляд справи не призвели до значного уповільнення провадження. У будь-якому випадку, заявник не може бути звинувачений в тому, що він заявляв такі вимоги (див., зокрема, *Erkner et Hofauer проти Австрії*, рішення від 23 квітня 1987 року, серія А № 117, С. 63, § 68).

40. Нарешті, Суд констатує, що справа була чотири рази направлена до суду першої інстанції. Крім того, логічним було б вважати, що ці послідовні направлення були зумовлені, як це впливає з фактів справи, помилками національних судів, і, таким чином, затримки відбувались не з вини заявника (див., *mutatis mutandis*, *Wierciszewska проти Польщі*, № 41431/98, § 46, 25 листопада 2003 року). Навіть якщо Суд не може аналізувати якість судової практики внутрішніх судів, він вважає, що постійні відстрочки в межах одного провадження можуть засвідчувати серйозну недосконалість правової системи. Суд вважає, що така кількість направлень не могла б бути обґрунтованою складністю справи. Уряд не надав Суду будь-яке пояснення, яке могло б змусити Суд дійти протилежного висновку.

41. У світлі вищезазначеного та відповідно до прецедентної практики Суд вважає, що в даному випадку тривалість провадження була надмірною і не відповідає вимозі «розумного строку».

42. Отже, мало місце порушення пункту 1 статті 6.

II. ЩОДО ІНШИХ СТВЕРДЖУВАНИХ ПОРУШЕНЬ

43. Заявник скаржить на те, що суд не розглянув подану ним у червні 2005 року заяву про притягнення до кримінальної відповідальності в короткій строк. Нарешті, він скаржить на те, що державні органи не надали йому сприяння у вигляді державного примусового виконання рішення, винесеного на його користь.

44. Розглянувши усі подані матеріали в межах компетенції Суду у розгляді викладених тверджень, Судом не було виявлено жодної ознаки порушення прав та свобод, гарантованих Конвенцією або її протоколами.

45. З цього випливає, що ця частина заяви є явно необґрунтованою і має бути відхилена відповідно до пунктів 3 та 4 статті 35 Конвенції.

III. ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

46. Відповідно до статті 41 Конвенції,

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливую сатисфакцію».

A. Шкода

47. Заявник вимагає суму в розмірі 50 000 євро на відшкодування нематеріальної шкоди, якої він зазнав.

48. Уряд заперечує ці вимоги.

49. Суд вважає необхідним присудити заявнику суму в розмірі 1200 євро на відшкодування нематеріальної шкоди.

B. Судові витрати

50. Заявник не зазначив жодних вимог щодо компенсації витрат. Тому Суд не виносить рішення з цього питання.

C. Пеня

51. Суд вважає за доцільне призначити пеню на підставі граничної позичкової ставки (**le taux ... de pret marginal**) Європейського центрального банку, до якої мають бути додані три відсотки.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* скаргу заявника щодо надмірної тривалості провадження прийнятною та решту скарг неприйнятними;

2. *Вирішує*, що у цій справі було порушення пункту 1 статті 6 Конвенції;

3. *Вирішує*, що:

а) протягом трьох місяців з дня, коли рішення стане остаточним відповідно до положень пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач має сплатити

заявнику 1200 євро (тисяча двісті євро) як компенсацію за нематеріальну шкоду, а також суму будь-якого податку, який може бути стягнуто з заявника;
в) на суму нараховуватиметься пеня, яка дорівнює граничній позичковій ставці **(le taux ... de pret marginal)** Європейського центрального банку плюс три відсотки з часу, коли закінчаться вищезгадані три місяці, і до моменту повного розрахунку;

4. *Відхиляє* інші вимоги заявника щодо справедливої сатисфакції.

Вчинено французькою мовою та повідомлено в письмовій формі 19 жовтня 2006 року відповідно до пунктів 2 і 3 правила 77 Регламенту Суду.

(підпис)
Клаудія ВЕСТЕРДІК
(Claudia Westerdiek)
Секретар

(підпис)
Пеер ЛОРЕНЦЕН
(Peer Lorenzen)
Голова